

T. DALSGAARD JENSEN

Folketingets Udenrigsudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Udenrigsudvalget
URU alm. del - Bilag 109
Offentligt

17. januar 2005

Er dansk u-landshjælp med til at splitte Afrika?

Herved anmoder jeg Folketingets Udenrigsudvalg om at overveje, om der på baggrund af nedenstående oplysninger ikke er grundlag for at tage bistandshjælpen til Burkina Faso op til revurdering.

Der er naturligvis ingen grund til at betvivle, at den milliardstore bistandshjælp, Danmark gennem årene har ydet til Burkina Faso, har været tiltænkt landets fattige. Det må imidlertid give anledning til alvorlige betænkeligheder, at landets præsident siden 1987, Blaise Compaoré og hans regering efter manges mening derved i betydelig omfang synes at være blevet lettet fra nogle naturlige opgaver med selv at støtte og udvikle Burkina Fasos egen befolkning. Ved hjælp af støttepengene har han fået frigjort midler til at fortsætte med at støtte de oprørsbevægelser, som gennem mange år har været med til at destabilisere Afrika, og derigennem løbende øget behovet for yderligere støtte.

Det mener bl.a. den danske Afrika-ekspert, journalisten Jørgen E. Petersen der for nylig i en kronik med overskriften "Hyklerisk dansk Afrika-politik" udnævnt Blaise Compaoré til at være intet mindre end "en af Afrikas værste slyngler". Det kan måske forekomme overraskende, at der skulle findes en "Saddam Hussein" i Afrika, når han ikke har været tydeligt fremme i de danske medier. Men det afspejler vel på den anden side bare, hvor lidt et ulmende Afrika kan skaffe sig plads i medierne, og hvorfor Danmark tilsyneladende uden større vanskeligheder har kunnet bevilge yderligere 1 milliard kroner til slynglen for de næste fem år.

Jørgen E Petersen henviser bl.a. til en kritik, som for nylig har været fremført i den førende liberalt konservative avis i Frankrig, Le Figaro. Heri kunne man under den seksspaltede overskrift: "Blaise Compaoré i centrum af regionens intriger" få en beretning om den erklærede slyngels massive andel i Afrikas intriger, og den stadige destabilisering. Der afholdes ganske vist mange fredskonferencer, men det ser ud som om de nedbrydende kræfter er så stærke, at fredsbetingelserne gang på gang ikke overholdes, samtidig med at og der hele tiden opstår nye tvister.

Compaoré og hans regerings regerings synderegister er anseligt. Det var dem, der støttede de barbariske RUF-oprørere i Sierra Leone, som afhuggede hundredvis af menneskers hænder, arme og/eller fødder. Burkina Faso støttede også en af det vestlige Afrikas mest blodbesudlede krigsherrer, Charles Taylor, der en kort stund kronede sine forbrydelser som Liberias præsident, inden han blev fordrevet til ufrivilligt eksil i Nigeria.

Den måske alvorligste anklage mod Burkina Faso, bl.a. fra en FN-rapport, er, at landet i årevis støttede de oprørere i Angola, der påførte dette land lidelser i sammenligning med hvilke Darfur, som Blaise Compaoré "hjælper" for øjeblikket, er i småtingsafdelingen. Angola har i forhold til sit indbyggertal verdensrekord med hensyn til landmineskadede personer, og antallet af dræbte måles i hundredtusinder. Mens alle disse rædsler stod på, støttede Danmark Blaise Compaoré og Burkina Faso med et milliardbeløb i bistandskroner.

Det hører også med til historien, at Blaise Compaoré kom til magten ved at myrde sin forgænger, der bl.a. havde forsøgt at bekæmpe en tidligere magtelite og en meget hæmmende korrupsion. Resultatet blev nedsættelse af et revolutionsråd og indførelse af en dogmatisk marxisme, der tilsyneladende er blevet svøbt ind i så pæne, støttevenlige klæder, at de til stadighed har kunnet udløse danske bistandsmidler.

Et af de seneste eksempler på Burkina Fasos medvirken til destabilisering af Afrika, og som måske kan udvikle sig til en katastrofe, er den bistand, som landet har ydet i form af husly, penge og strategisk hjælp til nogle oprørske underofficerer fra nabolandet Elfenbenskysten, som forsøgte et statskup 2002. Resultatet har været, at Elfenbenskysten, der tidligere med rette er blevet betragtet som et økonomisk og udviklingsmæssig mirakel i Afrika siden landet i 1960 blev en selvstændig stat efter fransk kolonihæredømme, nu er delt i to halvdele med

et kraftigt økonomisk tilbageslag til følge, og med risiko for en regulær borgerkrig, som kan give anledning til yderligere uroligheder og økonomisk tilbageslag i det vestafrikanske område.

Elfenbenskysten har i modsætning til Burkina Faso gennem flere årtier uden u-landsbistand skabt arbejdspladser for flere millioner indvandrere fra nabolandene, heraf hovedparten fra Burkina Faso. Indvandrere udgør nu op mod en tredjedel af befolkningen i Elfenbenskysten. På grund af faldende priser på kaffe, kakao, ananas og andre landbrugsvarer og ikke mindst det kaos, som et oprør har skabt ved Blaise Compaorés hjælp, er der nu ikke længere behov for så mange fra den indvandrede arbejdskraft, der så ikke kan sende nær så mange penge som tidligere til familien i de lande, de er udvandrede fra.

Der har dog også været en række andre årsager. Nogle har bebrejdet Elfenbenskystens nuværende præsident for som led i nogle nødvendige sparebestræbelser at have afskediget en del af en tidligere præsidents overflødige soldater og underofficerer, og derved skabt en næsten naturlig basis for oprøret ved hjælp af de mange afskedigede eksperter i våbenbrug.

Med nogle specielle danske briller kan nogle kritisere Elfenbenskysten og dens indbyggere for at være blevet bare en lille smule indvandreruvenlige ved ikke at have gjort tilstrækkeligt for at forhindre landets egne arbejdsløse i forsøg på at mobbe en del af indvandrerne til at tage tilbage til de lande de kom fra.

Det var måske heller ikke så heldigt, at Elfenbenskysten - som rygter påstår efter aftale med Frankrig - indledte et uventet angreb mod oprørerne, da de var meget modvillige mod at forhandle fredsbetingelser. Angrebet dræbte nogle få oprørere, men samtidig fejlagtigt også 9 franske soldater fra fredsstyrken med det resultat, at Frankrig i traditionelt kolonieremæssig raseri overreagerede ved med et lynangreb totalt at udrudere Elfenbenskystens luftvåben.

Andre mener i denne forbindelse at kunne bebrejde Elfenbenskysten, at landet efterfølgende ikke var i stand til at hindre, at en del af befolkningen, der var vrede over de franske fredsmægleres genindførelse af midler og metoder fra kolonitiden, forfulgte landets civile franskmænd, så at en del følte sig tvunget til at forlade landet. Det har i øvrigt overrasket mange, at Frankrig, der har været modstander af USA's fredsmission i Irak, ikke har tøvet med at træde til som fredsmægler i Afrika.

Der er også nogle, der mener at kunne føre årsagen til problemerne tilbage til den alt for hurtige udvikling, som Elfenbenskysten har gennemgået ved mere eller mindre selvfølgelig at have ladet sig forblinde af globaliseringens påståede store muligheder, efter at være sluppet fri af kolonitidens problemer.

Et af globaliseringens første "succeser" i Elfenbenskysten var, at internationale hjælpeorganisationer sammen med multinationale virksomheder hjalp med til at rationalisere produktionen af kakao, således at landet nu er verdens største leverandør af råvarer til chokoladeindustrien. Samme hjælp har gjort landet til den største kaffeproducent i Afrika og en af de største i verden. Til gengæld er priserne kommet ned på et niveau, som slet ikke kan bære de investeringer, der er foretaget for at øge produktionen, og absolut ikke dække omkostningerne ved den arbejdsløshed, som har været en ikke uvæsentlig del af årsagen til oprøret. En hjælp til "rationalisering" af skovhugsten i Elfenbenskysten har placeret landet på en verdensrekord i afskovning og manglende nyplantning. Nu er samme internationale hjælpesystem i øvrigt i gang med at føre Vietnam ind i samme lykkeligt tilstand med udviklingshjælp til kaffedyrkning.

Endelig er der et element, der af nogle alt for kendte grunde kun bliver nævnt i dølgsmål. Burkina Faso er muslimsk præget, lige som den nordlige del af Elfenbenskysten, som oprørerne har besat, medens den sydlige del af Elfenbenskysten med det hidtidige erhvervsmæssige fremskridt hovedsagelig er præget af kristne trosretninger. Problemer er der med andre ord nok af.

Men mens Elfenbenskystens fremgang således er standset og landets stilling er kritisk, har Danmark tilsyneladende ydet sit bidrag til problemerne ved at have bevilget yderligere en milliard kroner i u-landsstøtte til Burkina Faso for de næste fem år. Efter alt at dømmе alene på baggrund af oplysninger i en af Danidas rapporter om problemerne i Burkina Faso. I rapporten fastslås det med den elegance, som sædvanligvis præger oplæg om fortsættelse af tidligere bistandsprojekter, at de hidtidige bistandspenge på nogle områder har medført større fremgang end planlagt, mens der på andre har været mindre, hvorefter man fremhæver muligheden og sandsynligheden for yderligere fremgang for projektet, hvis der vel at mærke bevilges flere penge. Måske har det også være af betydning for bevilling af den fremtidige milliardstøtte, at de, der har været med til at bevilge de mange penge, har kunnet læse, at udviklingen i Burkina Faso "har været præget af krisen i nabolandet Elfenbenskysten, hvis regering indirekte har opfordret til angreb mod de ca. tre millioner burkinere, der bor i landet", og at en af følgerne har været, at "pengestrømmen fra de mange burkinere, der arbejder i Elfenbenskysten, er mindsket betydeligt". Et bedre bevis for at den hidtidige hjælp til Blaise Compaoré netop har ført til

større fattigdom kan vel næppe fremskaffes.

Man kan filosofere meget over årsagen til, at de menneskeskabte ulykker, der har ramt Afrika, og som erklærede slyngler som Blaise Compaoré har medvirket til at skabe, vedligeholde og udbygge, og som medierne kunne have skildret bedre, og derved have undgået eller mildnet dem, kun har fået en mikroskopisk opmærksomhed i forhold til den for nylig indtrufne næsten uforudsigelige naturkatastrofe med færre døde.

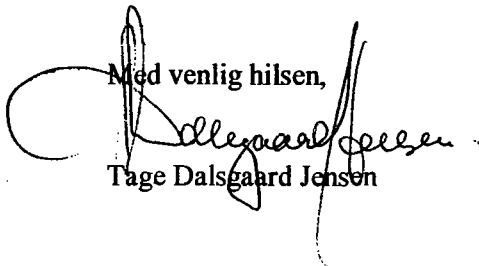
For eksempel medførte massakrerne i Rwanda på meget kort tid 600.000 – 800.000 menneskers død, og for øjeblikket dør hundredtusinder i Darfur. Aids, fattigdom, hungersnød tager til stadighed deres andel. Alligevel ser det ud til at det er befolkningsvæksten, der bliver det helt store problem. Medens befolkningstallet for Afrika i slutningen af halvfjerdserne var omkring 325 mio. regner man med at tallet i dag er omkring 675 mio. I 2025 vil befolkningen med en tilvækstprocent på 4, som nogle forudsiger, og trods sult, aids og idelige stammekrige, stige til omkring 1,6 mia.!!!. Samtidig regner man med, at det med de nuværende foranstaltninger bliver svært at få fødevareproduktionen til at stige mere end 1 pct.

Flodbølgen i Østasien var forfærdelig. En ny flodbølge kan imidlertid hverken beregnes eller hindres. Udsigterne til en anden form for flodbølge fra Afrika som følge af befolkningstilvæksten er derfor langt mere faretruende. Men når den er beregnelig, er den også egnet til at gøre noget ekstraordinært ved – nu.

For eksempel gennem nedtrapning af den form for fattigdomsbekæmpelse, der skaber yderligere fattigdom, og optrapning af investeringer i velstandsfrembringelse gennem et supplerende investeringssystem; ikke mindst de steder, hvor det tidligere har været muligt at skabe arbejdspladser.

Hvis Folketingets Udenrigsudvalg måtte være interesseret i en nærmere orientering om hvorledes jeg mener et sådant supplerende investeringssystem kan etableres, er jeg gerne til disposition.

Med venlig hilsen,

Tage Dalsgaard Jensen

En afrikaners hjertesuk:

"Aid may have saved many lives only to be killed in conflicts"